

Національний технічний університет
України "Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського"

Інститут спеціального зв'язку та захисту
інформації КПІ ім. Ігоря Сікорського
Спеціальна кафедра № 4

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

Робоча програма навчальної дисципліни (силабус)

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>12 Інформаційні технології</i>
Спеціальність	<i>122 Комп'ютерні науки</i>
Освітньо-професійна програма	<i>Комп'ютерні системи і технології спеціального зв'язку</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Очна (Денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>IV рік підготовки, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>II кредити</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік /Модульна контрольна робота</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лекції та семінарські заняття: к. філос. н, доцент, Наталія ВОЛОШИНА, контактні дані: voloshinanatalia3@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>Google Classroom</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Силабус освітнього компонента “Соціальна філософія” складено відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів “Комп’ютерні системи і технології спеціального зв’язку” спеціальності 122 – Комп’ютерні науки.

Метою навчальної дисципліни є підсилення у курсантів наступних компетентностей: (ЗК 1) Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу; (ЗК 2) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; (ЗК 7) Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; (ЗК 11) Здатність приймати обґрунтовані рішення; (ЗК 13) Здатність діяти на основі етичних міркувань; (ЗК 14) Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; (ЗК 15) Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Предметом навчальної дисципліни є система знань всезагальних принципів, законів і закономірностей розвитку природи, суспільства і мислення, відношення мислення до буття, світоглядні проблеми існування людини.

Програмні результати навчання, на підсилення та покращення яких спрямована дисципліна: (ПР 22) Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

2. Пререквізити та постреквізити навчальної дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Успішне вирішення завдань навчальної дисципліни базується на засвоєні курсантами знань та умінь, сформованих у них, в результаті вивчення таких навчальних дисциплін: “Історія України”, “Правознавство”.

Навчальні дисципліни, які забезпечуються цією навчальною дисципліною - “Психологія і педагогіка військових колективів”, “Морально-психологічне забезпечення професійної діяльності підрозділів Держспецзв’язку”.

3. Зміст навчальної дисципліни

Семестр 8-й

Семестровий (кредитний) модуль. 1. Соціальна філософія.

Розділ 1. Філософія як наука, її світоглядна значущість для фахівців Держспецзв’язку.

Тема 1. Філософія як світоглядна система знання та її історичні типи.

Тема 2. Становлення і розвиток української філософської думки та її роль у формуванні національної свідомості захисника Вітчизни.

Розділ 2. Онтологічні і гносеологічні основи філософії.

Тема 3. Проблема буття і прояв його форм у соціальній та професійній діяльності фахівців Держспецзв’язку.

Тема 4. Філософське вчення про розвиток і його значущість у соціальній, професійній діяльності та військовій службі.

Тема 5. Теорія пізнання та її роль в науково-пізнавальній діяльності фахівців із захисту інформації та інформаційних технологій.

Розділ 3. Соціальна філософія.

Тема 6. Природні засади соціального буття та екологічна безпека.

Тема 7. Суспільство як об'єкт філософського пізнання, соціальний простір і соціальна безпека.

Тема 8. Проблема спрямованості та насильства в людській історії

Тема 9. Філософська проблема людини і безпека існування людства

Тема 10. Духовні основи буття людини та їх відображення в ціннісних орієнтаціях військовослужбовців.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна література:

1. Філософія: навчальний посібник / В. О. Ананьїн, В. В. Горлинський, О. О. Пучков, О. В. Уваркіна; за ред. В. О. Ананьїна. Київ: ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 368 с.
2. Ананьїн В. О., Горлинський В. В., Пучков О. О. Філософія: курс лекцій ; Ін-т спец. зв'язку та захисту інформації НТУ України "КПІ". Київ: ІСЗЗІ НТУУ "КПІ", 2008. 336 с.
3. Ананьїн В. О., Горлинський В. В. Філософія: навчально-методичний посібник. Київ: ІСЗЗІ НТУУ "КПІ", 2011. 78 с.
4. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник. / В. О. Ананьїн, В. В. Горлинський, О. О. Пучков, О. В. Уваркіна; за ред. В. О. Ананьїна. Київ: ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 171 с.
5. Горлинський В. В. Філософія безпеки і сталого людського розвитку: ціннісний вимір: монографія. Київ: Вид. ПАРАПАН, 2011. 387 с.
6. Філософія. Навчальний посібник / І. Ф. Надольний та ін.; за ред. І. Ф. Надольного. Київ: Вікар, 2010. 584 с.

Додаткова література:

1. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. . Сучасна соціальна філософія: курс лекцій. Вид. 2-ге. Київ: Генеза, 1996. 368 с.
2. Андрущенко В. П. Ціннісний дискурс в освіті в епоху глобалізації та інформаційної революції. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. С. 23-528.
3. Андрущенко В., Губерський Л., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість: методолого-світоглядний аналіз. Київ: Знання України, 2002. 578 с.
4. Мельник Т.М. Творення суспільства тендерної рівності: міжнародний досвід. Закони зарубіжних країн з гендерної рівності. Київ: Стилос, 2010. 440 с.
5. Основи теорії тендеру : навч. посібник; відповід. ред. М. М. Скорик. Київ: К.І.С., 2004. 536 с.23.
6. Бойченко І. В. Філософія історії: підручник. Київ : Знання, 2000 . 723 с.
7. Бичко А., Бичко І., Табачковський В. Історія філософії: підручник. Київ: Либідь, 2006. 408 с.
8. Бичко І. Філософія. Підручник. Київ: Либідь, 2006. 656 с.
9. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі; пер. з нім., післямова А. Єрмоленка. Київ: Лібра, 2003. 248 с.
10. Горлач М. Філософія: підручник. Харків. ТОВ "Модель світу" 2001. 476 с.
11. Горський В., Кислюк К. Історія української філософії: підруч. Київ: Либідь, 2004. 256 с.
12. Губерський Л. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб.; за ред. Л. Губерського. Київ: Знання, 2009. 621 с.
13. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. Київ: Вид. ПАРАПАН, 2003. 240 с.
14. Лутай В. С. Основне питання сучасної філософії. Синергетичний підхід. Київ: ПАРАПАН, 2004. 156 с.
15. Лук'янець В. С., Кравченко В. М., Озадовська Л. В. . Науковий світогляд на зламі століть: монографія. Київ: Вид. ПАРАПАН, 2006. 288 с.
16. Сковорода Г. С. Повне зібрання творів; у 2-х т. Київ, 1973.
17. Соціальна філософія: навч; пос. Під заг. ред. В. П. Андрущенко. Київ – Харків: Єдиноріг, 2002. 736 с.
18. Тофлер Е. Третя хвиля. Київ: "Всесвіт", 2000. 480 с.
19. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації; пер. з нім. А. Єрмоленка. Київ: Лібра, 2001. 400 с.

20. Філософський енциклопедичний словник; гол. ред. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 764 с.
 21. Історія філософії: підручник / В. Ярошовець та ін.; за ред. В. Ярошовця. Київ: ПАРАПАН, 2002. 774 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальний процес за даною навчальною дисципліною складається з лекцій, семінарських занять, що проводяться за розкладом, підготовки реферату (ІСЗ), системної самостійної роботи, модульної контрольної роботи за 1–2 змістовними модулями, рубіжного контролю, залікової контрольної роботи, а також проведення індивідуальних і групових консультацій за графіком консультацій.

Якість навчання забезпечується шляхом постановки і розв'язання проблемних питань на семінарських заняттях, застосуванням активних форм навчання. Керівництво самостійною роботою відбувається шляхом визначення завдань і рекомендацій для самостійного відпрацювання навчального матеріалу та систематичним контролем викладача за ходом відпрацювання навчальних завдань.

У випадку запровадження обмежувальних заходів, що унеможливають організацію і здійснення освітнього процесу в навчальних приміщеннях у складі груп, проведення навчальних занять з даного кредитного модуля можна здійснювати віддалено з використанням технологій дистанційного навчання.

Навчальна література є відкритою, не містить відомостей з обмеженим доступом і може бути оприлюднена з використанням технологій дистанційного навчання, а сама програма не потребує коригування у випадку проведення навчальних занять у дистанційному режимі.

Структура кредитного модуля

Номери, назви розділів, тем і питання навчальних занять, посилання на літературу		Кількість годин				
		Всього	у тому числі			
			Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Лабораторні заняття (комп'ютерний практикум)	СР
Розділ (змістовий модуль) 1. Філософія як наука, її світоглядна значущість для фахівців Держспецзв'язку						
Тема 1	Філософія як наука, її світоглядна значущість для фахівців Держспецзв'язку.	5	2	2	-	1
Заняття 1/1	Філософія як світоглядна система знання та її історичні типи. 1. Предмет філософії, її функції та роль у суспільстві. 2. Світогляд: сутність, структура, функції та значущість для фахівців Держспецзв'язку. 3. Історичні типи філософії. Основна література: [1–6]	2,5	2			0,5
Заняття 1/2	Зміст і становлення філософії як науки та її значущість для фахівців Держспецзв'язку. 1. Філософія та її світоглядна значущість для фахівців	2,5		2		0,5

	Держспецв'язку. 2. Історичні типи філософії. 3. Основні напрями сучасної філософської думки. Основна література: [1–6]					
Тема 2	Становлення і розвиток української філософської думки та її роль у формуванні національної свідомості захисника Вітчизни.	5	2	2		1
Заняття 2/1	Становлення і розвиток української філософської думки. 1. Становлення та розвиток філософської думки в Київській Русі – Україні X-XVIII ст. 2. Філософія в Україні у XIX-XX ст. Основна література: [1–6]	2,5	2			0,5
Заняття 2/2	Розвиток української філософії та її роль у формуванні національної свідомості захисника Вітчизни. 1. Філософські традиції Києво-Могилянської академії (П. Могила, Ф. Прокопович). Г. Сковорода – засновник класичної української філософії. 2. Проблема звільнення людини та нації в поглядах членів Кирило-Мефодіївського братства (М. Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко). 3. Основні течії української філософії в другій половині XIX-XX ст. 4. Значущість української філософії для формування національної свідомості захисника Вітчизни. Основна література: [1–6]	2,5		2		0,5
Разом за розділом 1		10	4	4		2
Розділ (змістовий модуль) 2. Онтологічні і гносеологічні основи філософії						
Тема 3	Проблема буття і прояв його форм у соціальній та професійній діяльності фахівців Держспецв'язку	5	2	2		1
Заняття 3/1	Буття як абсолютна, всеохоплююча реальність. Матерія і свідомість. 1. Філософська проблема буття та його основні форми. 2. Матерія як об'єктивна	2,5	2			0,5

	реальність і форма прояву буття. 3. Свідомість як форма духовного буття. Основна література: [1–6]					
Заняття 3/2	Свідомість: сутність, походження і функції. Професійна свідомість військовослужбовця Держспецзв'язку. 1. Погляди на свідомість та її природу, відображення як генетична передумова свідомості. 2. Чинники походження свідомості та її сутність. 3. Структура, зміст, форми і функції свідомості. 4. Професійна свідомість військовослужбовця Держспецзв'язку. Основна література: [1–6]	2,5		2		0,5
Тема 4	Філософське вчення про розвиток і його значущість у соціальній, професійній діяльності та військовій службі.	4,5	2	2		0,5
Заняття 4/1	Діалектика як система філософських знань про розвиток. 1. Ідея розвитку. Діалектика як вчення про загальні зв'язки та розвиток. 2. Основні закони діалектики та їх методологічне значення. 3. Категорії діалектики. Основна література: [1–6]	2	2			
Заняття 4/2	Концепція розвитку і його значущість у соціальній, професійній діяльності та військовій службі. 1. Діалектика як теорія розвитку. Альтернативи діалектики. 2. Сутність і методологічне значення основних законів діалектики. 3. Категорії діалектики, їх зміст і методологічне значення. 4. Значущість системи принципів, законів і категорій діалектики для пізнавальної і практичної діяльності фахівців в сфері організації Держспецзв'язку. Основна література: [1–6]	2,5		2		0,5
Тема 5	Теорія пізнання та її роль в науково-пізнавальній діяльності фахівців із захисту інформації та	4,5	2	2	0	0,5

	інформаційних технологій					
Заняття 5/1	Проблема пізнання в філософії. 1. Основний зміст пізнавального процесу. 2. Роль науки у пізнанні. Види, форми і методи наукового пізнання. 3. Особливості військово-наукового пізнання і дослідної діяльності фахівців із захисту інформації та інформаційних технологій. Основна література: [1–6]	2,5	2			0,5
Заняття 5/2	Модульна контрольна робота за 1–2 змістовними модулями	2		2		
Разом за розділом 2		14	6	6	0	2
Розділ (змістовий модуль) 3. Соціальна філософія						
Тема 6	Природні засади соціального буття та екологічна безпека	2,5	2			0,5
Заняття 6/1	Природа як основа соціального буття та екологічна безпека. 1. Філософські засади природознавства і геополітики. 2. Проблема коеволюції людини і природи. Ідеї В. Вернадського про ноосферу. 3. Екологічні проблеми людства і екологічна безпека. Основна література: [1–6]	2,5	2			0,5
Тема 7	Суспільство як об'єкт філософського пізнання, соціальний простір і соціальна безпека	5	2	2	0	1
Заняття 7/1	Соціально-філософські основи аналізу суспільства та його безпеки. 1. Соціальна філософія як система знань про суспільство. 2. Соціально-філософські концепції суспільства. 3. Суспільство як динамічна система. Соціальна безпека як умова розвитку суспільства. Основна література: [1–6]	2,5	2			0,5
Заняття 7/2	Основи філософського аналізу суспільства. Соціальна складова національної безпеки. 1. Соціальна філософія як система знань про суспільство. Поняття соціального в філософії. 2. Соціально-філософські	2,5		2		0,5

	<p>концепції суспільства. Концепція інформаційного суспільства та інформаційна безпека.</p> <p>3. Суспільство як система. Основні сфери суспільного життя.</p> <p>4. Соціальна складова національної безпеки.</p> <p>Основна література: [1–6]</p>					
Тема 8	Проблема спрямованості та насильства в людській історії	2,5	2	0	0	0,5
Заняття 8/1	<p>Філософські концепції суспільного прогресу і глобальна безпека.</p> <p>1. Критерії та історичні типи суспільного прогресу.</p> <p>2. Проблема насильства в історії людства. Соціально-філософські аспекти національної безпеки.</p> <p>3. Концепція сталого розвитку суспільства і глобальна безпека.</p> <p>Основна література: [1–6]</p>	2,5	2			0,5
Тема 9	Філософська проблема людини і безпека існування людства	3		2		1
Заняття 9/1	<p>Філософське розуміння людини і безпека її буття.</p> <p>1. Філософські концепції походження і сутності людини. Людина, індивід, індивідуальність, особистість.</p> <p>2. Структура особистості та її соціальні типи.</p> <p>3. Філософське усвідомлення проблеми життя і смерті людини та людства.</p> <p>4. Збереження існування людства як проблема екзистенціальної безпеки.</p> <p>Основна література: [1–6]</p>	3		2		1
Тема 10	Духовні основи буття людини та їх відображення в ціннісних орієнтаціях військовослужбовців	5	2	2	0	1
Заняття 10/1	<p>Духовне буття людини і суспільства.</p> <p>1. Суспільна свідомість, її структура і форми.</p> <p>2. Культура як об'єкт філософського усвідомлення.</p> <p>3. Цінності, їх роль у житті людини і суспільства.</p> <p>Основна література: [1–6]</p>	2,5	2			0,5
Заняття 10/2	Суспільна свідомість, культура і цінності. Особливості професійних	2,5		2		0,5

	<p>цінностей фахівців Держспецзв'язку. 1. Суспільна свідомість, її структура і форми. 2. Культура як об'єкт філософського усвідомлення. Культурні передумови безпеки суспільства 3. Поняття цінностей, їх зміст і класифікація. Особливості професійних цінностей офіцера Держспецзв'язку. 4. Культура та цивілізація як соціокультурні утворення. Основна література: [1–6]</p>					
Разом за розділом 3.	18	8	6	0	4	
Реферат	10					10
Залік	8		2			6
Всього годин	60	18	18			24

6. Самостійна робота курсанта

Головними видами самостійної роботи курсантів є: самостійна підготовка до аудиторних занять та самостійна підготовка до заліку.

Доцільно час самостійної підготовки для поглибленого вивчення та закріплення навчального матеріалу розподілити наступним чином:

№ з/п	Назва теми та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу)	Кількість годин СР
1	<p><i>Тема 1. Філософія як наука, її світоглядна значущість для фахівців Держспецзв'язку.</i> 1. Основні напрями і течії сучасної філософської думки. 2. Використання філософських знань у теорії та практиці професійної діяльності офіцера Держспецзв'язку. <i>Основна література [1-6]</i></p>	1
2	<p><i>Тема 2. Становлення і розвиток української філософської думки та її значущість для формування національної свідомості захисника Вітчизни</i> 1. Основні етапи розвитку української філософії в другій половині XIX-XX ст. 2. Філософська думка представників української діаспори. 3. Значущість знання української філософської думки для формування національної свідомості захисника Вітчизни. <i>Основна література [1-6]</i></p>	1
3	<p><i>Тема 3. Проблема буття, його форми та їх прояв у соціальній і професійній діяльності фахівців Держспецзв'язку.</i> 1. Філософські погляди на свідомість та її природу. 2. Розвиток форм відображення як генетична передумова свідомості. 3. Професійна свідомість військовослужбовця Держспецзв'язку <i>Основна література [1-6]</i></p>	1
4	<p><i>Тема 4. Філософське вчення про розвиток і його значущість у</i></p>	0,5

	<p>соціальної, професійної діяльності та військовій службі.</p> <p>1. Категорії діалектики.</p> <p>2. Роль законів і категорій діалектики в пізнавальній та практичній діяльності фахівців у сфері спеціального зв'язку та захисту інформації.</p> <p>Основна література [1-6]</p>	
5	<p>Тема 5. Теорія пізнання та її роль в науково-пізнавальній діяльності фахівців із захисту інформації та інформаційних технологій.</p> <p>1. Структура процесу пізнання. Форми і методи наукового пізнання. Практичне та теоретичне пізнання у професійній діяльності.</p> <p>2. Методологія і логіка військово-наукового пізнання.</p> <p>3. Практичне та теоретичне пізнання у професійній діяльності військовослужбовця Держспецзв'язку.</p> <p>Основна література [1-6]</p>	0,5
6	<p>Тема 6. Природні засади соціального буття та екологічна безпека.</p> <p>1. Філософське вчення про природу, геодетермінізм і геополітика.</p> <p>2. Екологічні проблеми людства і екологічна безпека.</p> <p>3. Народонаселення – умова і суб'єкт історичного процесу. Демографічна проблема та шляхи її вирішення.</p> <p>Основна література [1-6]</p>	0,5
7	<p>Тема 7. Суспільство як об'єкт філософського пізнання, соціальний простір і соціальна безпека.</p> <p>1. Соціально-філософські концепції суспільства.</p> <p>2. Концепція інформаційного суспільства, інформаційний простір та інформаційна безпека.</p> <p>Основна література [1-6]</p>	1
8	<p>Тема 8. Проблема спрямованості та насильства в людській історії.</p> <p>1. Погляди на суспільний прогрес, його джерела і критерії.</p> <p>2. Сутність і класифікація воєн і збройних конфліктів.</p> <p>3. Концепція сталого розвитку суспільства і глобальна безпека.</p> <p>Основна література [1-6]</p>	0,5
9	<p>Тема 9. Філософська проблема людини і безпека існування людства.</p> <p>1. Філософські концепції походження і сутності людини. Людина, індивід, індивідуальність, особистість.</p> <p>2. Структура особистості та її соціальні типи.</p> <p>3. Філософське усвідомлення проблеми життя і смерті людини та людства.</p> <p>4. Збереження існування людства як проблема екзистенціальної безпеки.</p> <p>Основна література [1-6]</p>	1
10	<p>Тема 10. Духовні основи буття людини та їх відображення у ціннісних орієнтаціях військовослужбовців.</p> <p>1. Особливості професійних цінностей офіцера Держспецзв'язку.</p> <p>2. Культура та цивілізація як соціокультурне утворення.</p> <p>3. Культурні передумови безпеки суспільства.</p> <p>Основна література [1-6]</p>	1
11	Реферат	10
12	Підготовка до заліку	6
Всього годин		24

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять

Відвідування курсантами лекційних і семінарських занять є обов'язковим. Відсутність курсанта на занятті можлива за поважною причиною, про що робиться помітка в журналі відвідування занять.

Правила поведінки на заняттях

Під час аудиторної роботи курсанта на лекції необхідно уважно слухати викладача, осмислювати, узагальнювати теоретичні положення лекції і конспектувати матеріал у власному конспекті з навчальної дисципліни, не порушуючи етичних норм і вимог дисципліни поведінки на заняттях. Всі питання, стосовно змісту матеріалу і методики лекції, можна задавати викладачеві наприкінці заняття. При застосуванні дистанційної форми навчання лекції і семінарські заняття можуть проводитись з використанням платформ Google classroom, Google meet, Zoom, Cisco Webex Meetings. Під час роботи над матеріалами тексту і презентації лекції у віртуальному середовищі, курсант повинен ознайомитись з темою, метою і планом лекції, рекомендованою літературою, основними поняттями і категоріальним апаратом і змістом теми та законспектувати навчальний матеріал.

Під час самостійної роботи необхідно доповнювати конспекти та розкривати складні питання, що не були з'ясовані протягом лекції, використовуючи рекомендовані по темі навчальні посібники та словники. Для успішного самостійного опрацювання та засвоєння навчального матеріалу, курсантам пропонуються такі види роботи: читати та конспектувати рекомендовані першоджерела, тексти та статті за професійно-орієнтованою тематикою; складати конспекти та ставити творчі запитання до прочитаних текстів; писати короткі анотації до наукових джерел; готувати презентації до семінарських занять; писати і захищати реферати та виконувати завдання з формування навичок творчої та дослідницької діяльності.

Семінарське заняття, незалежно від форми проведення і середовища, передбачає розгорнуте обговорення питань плану семінару методами дискусії або конференції і містить виступи курсантів з підготовленими короткими доповідями і рефератами з послідовним обговоренням. На кожному семінарському занятті викладачем оцінюються підготовлені курсантами реферати і виступи, активність в дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію, а також проводиться письмовий експрес-контроль засвоєння теми.

Мультимедійна презентація виступу на семінарському занятті дозволяє передавати інформацію у візуалізованому, схематичному вигляді, що підвищує її цінність, можливості розуміння і засвоєння навчального матеріалу, особливо при змішаному або віддаленому режимі навчання. Навчальна презентація розробляється згідно з підпитанням теми семінарського заняття, бути інтерактивною, передбачати зворотній зв'язок з аудиторією.

Презентації для підтримки виступу на семінарському занятті мають бути спрямованими на розкриття основних теоретичних положень теми виступу, містити оптимум наукового тексту у структурованому вигляді, що містить на одному слайді від 3 до 7 окремих положень та мінімум візуалізованих матеріалів. Доповнююча текстова інформація, що спрямована на обґрунтування, презентованих теоретичних положень, має бути озвучена доповідачем, протягом від 7 до 10 хв.

Правила захисту індивідуальних завдань

Опанування навчальною дисципліною передбачає, виконання індивідуального семестрового завдання (ІСЗ) – підготовку кожним курсантом реферату на обрану та узгоджену з викладачем тему. Результати виконання ІСЗ курсантів оцінюються під час їх виступу на семінарських заняттях або в процесі співбесіди з викладачем.

Реферат – це дослідження, огляд наукових і правових джерел, спрямований на вивчення, аналіз і узагальнення ідеї, викладених у наукових працях з визначеної проблеми. Загальний обсяг реферату має становити 16–20 рукописних (надрукованих) аркушів, оформлених як наукова робота. Структурно реферат складається з титульного аркушу, змісту, вступу, двох, трьох питань, висновків, списку використаної літератури.

Автор реферату має підготуватися до виступу на семінарі, щоб на вимогу викладача протягом 5–10 хвилин викласти суть проблеми, що розглядається в рефераті. Для кращого захисту реферату пропонується застосовувати наукову мультимедійну презентацію. Оформлений згідно з вимогами, які пред'являються до наукових робіт, реферат оцінюється викладачем.

Загальними вимогами до реферату є:

- чіткість та логічна послідовність викладення матеріалу;
- переконливість аргументації;
- стислість і точність формулювань, які виключають можливість неоднозначного тлумачення;
- конкретність викладення результатів дослідження;
- наукова обґрунтованість висновків;
- академічна добросовісність
- зв'язок з майбутньою професійною діяльністю.

Підготовка до написання рефератів починається зі складання бібліографії – списку використаної літератури (не менш десяти назв першоджерел, монографій, наукових статей, законодавчих актів) та її опрацювання.

У вступі розкривається важливість та актуальність проблеми, стан її висвітлення у літературі, обов'язково визначаються мета та завдання реферату.

В основній частині, що складається з 2–3 питань, потрібно зробити огляд літератури за темою, у логічній послідовності, аргументовано, з посиланнями на джерела, розкрити зміст кожного питання з відповідними висновками, що узагальнюють результати аналізу його опрацювання в наукових і правових джерелах.

У загальних висновках наводять узагальнюючу оцінку одержаних результатів дослідження стосовно суті питань, що розглядалися у роботі, визначається наукова та практична цінність виконаної роботи. Наприкінці, потрібно підкреслити значущість отриманого знання для формування правової і громадянської свідомості військовослужбовця, професійній діяльності фахівця Держспецзв'язку.

Викладати матеріал слід сучасною українською мовою, короткими чіткими фразами, правильно оформлюючи науковий апарат.

Наприкінці реферату подається список використаної літератури (джерел). Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел згідно з державним стандартом: вказується прізвище автора, його ініціали, повна назва книги, місце видання та рік видання, загальна кількість сторінок; для наукових статей додається номер журналу та номери сторінок публікації.

Загальні правила цитування. Цитування повинно бути повним, допускається пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту. Випущений текст замінюється трьома крапками. При непрямому цитуванні (переказі) слід бути гранично точним у викладанні думок автора і давати відповідні посилання на джерело. Посилання у тексті реферату на джерело слід зазначати порядковим номером за переліком джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: "... у працях [1-3]...". Якщо використовують відомості, матеріали з джерел із великою кількістю сторінок, то у посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, наприклад: [1, с.3].

До оформлення реферату висуваються наступні вимоги – робота має бути надрукована з одного боку паперу формату А4. Робота набирається 14 шрифтом із полуторним інтервалом. Аркуш реферату повинен мати наступні рамки поля: ліве – 25 мм., праве – 15 мм., верхнє – 20 мм. та нижнє – 20 мм. Нумеруються всі сторінки реферату, починаючи з титулу, але на ньому номер сторінки не проставляють. Абзацний

відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту роботи і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см.).

На титульному аркуші реферату зазначаються: назва інституту, кафедра, назва дисципліни, тема, прізвище, ім'я по батькові виконавця, курс, група, науковий ступень, вчене звання прізвище, ім'я, по батькові особи, що має провирити реферат, місто та рік.

Друга сторінка має містити план реферату, що складається із вступу, двох або трьох питань та висновки. Остання сторінка містить перелік використаної літератури.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів

Курсанту за роботу в семестрі можуть бути виставлені додаткові заохочувальні гЗ (зі знаком плюс) – до 10 балів або штрафні гШ (зі знаком мінус) бали – до 10 балів. Заохочувальні бали гЗ виставляються за: наявності конспекту всіх лекцій, тем самостійного вивчення і семінарських занять; роботу у науковому товаристві за тематикою дисципліни; участь у інститутській або університетській конференціях (конкурсах, семінарах); виконання завдань викладача щодо вдосконалення наочних і навчально-методичних матеріалів з навчальної дисципліни. Штрафні бали гШ нараховуються за: не відпрацювання у конспекті тем пропущених лекційних і самостійних занять; спробу використання недозволених джерел під час проведення експрес-контролю; затримку подання ІСЗ.

Політика дедлайнів та перескладань

Терміни виконання навчальних завдань і контрольні заходи, пов'язані з проходженням навчальної програми з дисципліни і розкладом занять. Крайній термін виконання ІСЗ (реферату) – останнє семінарське заняття. Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), курсанту надається можливість додатково скласти контрольне завдання протягом найближчого тижня. Тематичне завдання, яке подається на перевірку з порушенням терміну виконання, оцінюється з врахуванням штрафних балів.

Умови перескладання заліку. У разі отримання курсантом незадовільної оцінки або наявності заборгованості, перескладання заліку з навчальної дисципліни допускається не більше двох разів. При другому перескладанні заліку у курсанта може приймати комісія, яка створюється завідувачем спеціальної кафедри. Оцінка, отримана курсантом у результаті другого перескладання заліку, є остаточною. Курсант, який був не допущений до складання заліку, або був допущений, але не з'явився без поважної причини на залік (коли присутність курсанта обов'язкова), або був усунений від заліку, вважається таким, що використав відповідну спробу скласти залік з дисципліни і має заборгованість.

Політика щодо академічної доброчесності

Відповідно до Закону України “Про освіту” – Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності як сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми. Списування під час контрольних (модульних) робіт та заліку заборонено (в тому числі із використанням мобільних девайсів).

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського”. **Норми етичної академічної поведінки** здобувачів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”. Детальніше: <https://kpi.ua/code>

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: здійснюється в формі письмового або усного експрес-опитування та виступів за темою семінарського заняття.

Рубіжний контроль: проводиться для уточнення рейтингу курсантів, за результатами вивчення першого, другого і третього змістовних модулів, шляхом виконання модульної контрольної роботи (МКР).

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр згідно Графіка-календаря освітнього процесу ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського на навчальний рік. Умовою атестації є отримання не менш ніж 50% від кількості балів, яку курсант може отримати на час проведення атестації.

Семестровий контроль: залік, який проводиться в формі залікової контрольної роботи.

Умови допуску до семестрового контролю:

- 1) зарахування виконання семестрового індивідуального завдання – реферату;
- 2) позитивна оцінка за МКР;

Оцінювання результатів навчання курсантів здійснюється у відповідності до Методичних рекомендацій до розроблення і застосування рейтингових систем оцінювання курсантів в ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO) з навчальної дисципліни

1. Рейтинг курсанта з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- виконання 5 письмових експрес-контролів;
- поточний контроль на практичних і семінарських заняттях (3 усних відповіді);
- виконання модульної контрольної роботи (далі – МКР);
- виконання індивідуального семестрового завдання (далі – ІСЗ) у формі реферату.

2. Критерії нарахування балів.

2.1. Кожна експрес-контрольна робота оцінюються максимум в 5 балів:

- “відмінно” – повна, логічна і обґрунтована відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 5 балів;
- “добре” – достатньо повна і аргументована відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 4 бали;
- “задовільно” – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) з незначними помилками – 3 бали;
- “незадовільно” – відповідь не відповідає вимогам на “задовільно” – 0 балів.

Тобто максимум $5 \times 5 = 25$ балів.

2.2. Максимальний бал за кожну усну відповідь на семінарських заняттях оцінюються в 10 балів:

- “відмінно” – повна, глибока, логічно струнка і обґрунтована відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 9-10 балів;
- “добре” – достатньо повна і аргументована відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 8 балів;
- “задовільно” – неповна і недостатньо аргументована відповідь (не менше 60% потрібної інформації) з незначними помилками – 6-7 балів;
- “незадовільно” – відповідь не відповідає вимогам на “задовільно” – 0 балів.

Тобто максимум $3 \times 10 = 30$ балів.

2.3. Модульний контроль містить 2 питання. Кожне питання оцінюється за шкалою від 6 до 10 балів. Максимальний бал за МКР оцінюється в 20 балів за такими критеріями:

- “відмінно” – повна, глибока, обґрунтована і логічна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 18-20 балів;
- “добре” – достатньо повна, аргументована відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 15-17 балів;
- “задовільно” – неповна, неаргументована відповідь (не менше 60% потрібної інформації) з незначними помилками – 12-14 балів;
- “незадовільно” – відповідь не відповідає вимогам на “задовільно” – 0 балів.

Тобто максимум 20 балів.

2.4. Максимальний бал за ІСЗ (реферат) оцінюється в 25 балів за такими критеріями:

- “відмінно” – творчий підхід, всебічне, глибоке, логічне, аргументоване розкриття проблеми з посиленням на наукові джерела, обґрунтуванням її значущості для майбутньої соціальної і професійної діяльності і розвитку світогляду – 23-25 балів;
- “добре” – повне, науково обґрунтоване, логічне розкриття проблеми з відображенням власної позиції – 19-22 балів;
- “задовільно” – неповне і недостатньо аргументоване розкриття проблеми з певними недоліками – 15-18 балів;
- “незадовільно” – ІСЗ не виконане, тобто ІСЗ не захищено – 0 балів.

Тобто максимум 25 балів. Наявність позитивної оцінки за ІСЗ є умовою допуску до залікової контрольної роботи.

2.5. Курсанту за роботу в семестрі можуть бути виставлені додаткові заохочувальні r_z (зі знаком плюс) або штрафні $r_{ш}$ (зі знаком мінус) бали – до 10 балів. Заохочувальні бали виставляються за: наявності конспекту всіх лекцій і тем самостійного вивчення; роботу у науковому товаристві; участь у інститутській або університетській конференціях (конкурсах, семінарах); виконання завдань викладача щодо вдосконалення наочних і навчально-методичних матеріалів з навчальної дисципліни. Штрафні бали нараховуються за: не відпрацювання у конспекті тем пропущених лекційних і самостійних занять; спробу використання недозволених джерел під час проведення контрольних робіт; затримку подання ІСЗ.

RD з кредитного модуля формується як сума всіх рейтингових балів r_k , а також заохочувальних r_z та штрафних балів $r_{ш}$

$$RD = 100 = \sum_k r_k + \sum_k r_z + \sum_k r_{ш}$$

2.6. Залікова контрольна робота оцінюється в 100 балів. Її оцінка визначається як сума балів із залікової контрольної роботи $r_{ЗКР}$ та балів із індивідуального семестрового завдання $r_{ІСЗ}$.

Контрольне завдання ЗКР складається з трьох питань, із переліку, що наданий у робочій програмі КМ і на які, курсанту потрібно дати письмові відповіді. Максимальний бал за виконання контрольного завдання ЗКР, що складається з трьох теоретичних питань по 25 балів, оцінюється в 75 балів за такими критеріями:

- “відмінно” – повна, глибока, логічно струнка і науково обґрунтована відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – 72-75 балів;
- “дуже добре” – повна і аргументована відповідь (не менше 85% потрібної інформації), або незначні неточності) – 64-71 бал;
- “добре” – достатньо повна і аргументована відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 57-70 балів;
- “задовільно” – неповна і недостатньо аргументована відповідь (не менше 65% потрібної інформації та деякі помилки) – 49-56 балів;
- “достатньо” – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 45-48 балів;
- “незадовільно”, відповідь не відповідає умовам на “достатньо” – 0 балів.

Максимальна сума вагових балів, набраних за залікову контрольну роботу, з умовою зарахування балів, отриманих за виконання реферату, складає 100 балів.

3. Рейтингова оцінка трансформується до університетської системи оцінювання згідно з таблицею 1.

4. Якщо сума набраних, протягом семестру, балів менш ніж 60, курсант виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання ІСЗ та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею 1.

5. Курсант, який у семестрі отримав $RD > 60$ балів, може прийняти участь у заліковій контрольній роботі.

Таблиця 1. Переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

Кількість балів	Оцінка
95-100	Відмінно
85-94	Дуже добре
75-84	Добре
65-74	Задовільно
60-64	Достатньо
Менше ніж 60	Незадовільно

6. Якщо здобувач виконав умови допуску до семестрового контролю у формі заліку, але набрав менше 60 балів, то результуюча оцінка виставляється за результатами залікової контрольної роботи, з урахуванням “жорсткої РСО”. При жорсткій РСО – попередній рейтинг здобувача з відповідної навчальної дисципліни (за винятком рейтингу семестрового завдання) скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи. Жорстка РСО формує відповідальне ставлення здобувача до виконання залікової контрольної роботи, змушує його критично оцінити рівень своєї підготовки та ретельно готуватися до заліку.

9. Додаткова інформація з навчальної дисципліни

Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль

1. Світогляд, його структура, типи і роль у життєдіяльності людини.
2. Джерела філософії: міфологія, релігія, наукові знання.
3. Основні концепції виникнення філософії: міфогенна, релігіогенна, гносеогенна.
4. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, філософія).
5. Об'єкт і предмет, мета і завдання філософії.
6. Методи, категорії і проблематика філософії.
7. Філософія, її головні питання, призначення і роль у суспільстві.
8. Основні функції філософії.
9. Історичні типи філософії від античності до постмодерну.
10. Філософія та її роль у методологічній та світоглядній культурі фахівця Держспецзв'язку.
11. Становлення і розвиток української філософської думки.
12. Києво-Могилянська академія як визначний філософський та культурний центр Східної Європи XVII – XVIII ст. (П. Могила, Ф. Прокопович та ін.).
13. Г. Сковорода як засновник класичної української філософії.
14. Філософські здобутки української діаспори (Л. Шестов, В. Зеньковський, В. Винниченко).
15. Основні течії філософії постмодерну (позитивізм, прагматизм, екзистенціалізм, психоаналіз, герменевтика тощо).
16. Буття як єдність об'єктивної і суб'єктивної реальності. Діалектика основних форм буття.
17. Матеріальне і духовне у розвитку суспільства.

18. Матерія як філософська категорія та її методологічне значення для пізнавальної і практичної діяльності фахівців у сфері організації спеціального зв'язку і захисту інформації.
19. Форми існування матерії як об'єктивної реальності.
20. Простір і час як основні атрибути буття матерії. Роль просторово-часового фактору у службово-професійній діяльності.
21. Сучасна наука про структуру та властивості матерії.
22. Основні концепції походження свідомості.
23. Індивідуальна свідомість, її сутність, структура і функції.
24. Принципи, структура і зміст пізнавального процесу.
25. Діалектика як система принципів, законів і категорій.
26. Діалектика, як вчення про загальні зв'язки, зміни, розвиток. Історичні форми діалектики, її альтернативи.
27. Рух як спосіб існування матерії. Форми руху матерії, їх єдність і взаємозв'язок.
28. Закон єдності та боротьби протилежностей, механізм його дії і специфіка проявів у військовій справі та захисті національних інтересів.
29. Закон заперечення, механізм його дії і специфіка прояву у службово-професійній діяльності.
30. Закон взаємного переходу кількісних і якісних змін, механізм його дії і специфіка проявів у службово-професійній діяльності.
31. Загальна характеристика основних категорій діалектики і їх роль у науковому пізнанні.
32. Діалектика чуттєвого і раціонального пізнання у теоретичній і практичній діяльності фахівців у сфері захисту інформації і спеціального зв'язку.
33. Основні принципи діалектики і їх методологічне значення для науки і практики.
34. Основні форми наукового пізнання та їх характеристика.
35. Система методів наукового пізнання.
36. Види пізнання. Структура наукового пізнання.
37. Сутність і специфіка соціального пізнання.
38. Практика як основа, ціль і кінцевий результат пізнання.
39. Роль практики в науковому пізнанні.
40. Пізнання як вид духовної діяльності і феномен культури.
41. Основні принципи сучасної наукової гносеології.
42. Проблема критеріїв істини у сучасній філософії.
43. Наукове передбачення та творчість у науково-дослідній роботі фахівця Держспецзв'язку.
44. Чуттєве пізнання, характеристика його форм і особливостей.
45. Методологія і логіка наукового пізнання.
46. Характеристика основних методів наукового пізнання.
47. Раціональне пізнання, характеристика його форм і особливостей.
48. Проблема істини у філософії. Абсолютна і відносна істина, їх діалектика.
49. Поняття істини. Діалектика конкретної та абстрактної істини.
50. Сутність і характерні риси наукового пізнання.
51. Філософія про сутність природи.
52. Географічне середовище і його роль у житті суспільства. Роль геополітики в захисті національних інтересів держави.
53. Науково-технічний прогрес і екологія.
54. Екологічні проблеми, наукові, соціально-філософські та етико-гуманістичні аспекти.
55. Народонаселення, демографічний фактор і його роль у розвитку суспільства.
56. Поняття коеволюції людини і природи. Ідеї В.І. Вернадського про ноосферу.
57. Суспільний прогрес: сутність, основні критерії та історичні типи.
58. Поняття суспільного розвитку, його критерії та характерні риси.
59. Суспільна практика, її види та особливості.

60. Сутність і специфіка соціального пізнання.
61. Поняття суспільства, витоки його походження в історії філософії.
62. Системний підхід у вивченні суспільства. Суспільство як система.
63. Соціально-філософські проблеми миру, безпеки і війни.
64. Поняття духовного життя суспільства.
65. Проблема людини в історії філософії.
66. Проблема життя і смерті людини і людства.
67. Діалектика біологічного і соціального у людині.
68. Культура, її сутність, структура і типологія. Взаємозв'язок культури і цивілізації.
69. Філософія про систему життєвих цінностей людини. Ціннісні орієнтації особистості фахівця Держспецзв'язку України.
70. Проблеми насильства у історії. Філософські основи аналізу війн і безпеки суспільства.
71. Форми і види соціального насильства та соціальна безпека.
72. Суспільна свідомість, її сутність і структура.
73. Основні форми суспільної свідомості та їх функціонування.
74. Характеристика ідейно-теоретичного та буттєво-психологічного рівнів структури суспільної свідомості.
75. Сутність цивілізації та її історичні типи. Особливості і протиріччя сучасної цивілізації. Цивілізаційні основи людства.

Рекомендована тематика рефератів (ІСЗ)

1. Проблема співвідношення філософії і світогляду.
2. Історичні типи світогляду, їх характеристика.
3. Роль філософського світобачення у життєдіяльності фахівця Держспецзв'язку.
4. Сучасна проблематика філософських досліджень.
5. Головні запити сучасної філософії.
6. Зміст філософії як системи знань про світ і людину.
7. Філософські погляди Сократа.
8. Філософія об'єктивного ідеалізму Платона.
9. Метафізика Аристотеля.
10. Основні напрямки філософії Середньовіччя.
11. Філософські погляди І. Канта і Г. Гегеля на суспільство і війну.
12. Проблема людської діяльності у філософії Л. Фейєрбаха.
13. Філософія неопозитивізму, її світоглядна спрямованість.
14. Розвиток екзистенціальної філософії в західноєвропейській думці.
15. Філософська культура мислення офіцера.
16. Твір Сунь-Цзи "Про військово мистецтво" та його світоглядно-методологічні засади.
17. Вчення про "вічний мир" І. Канта.
18. Ідеї Конфуція про зв'язок гуманізму і збройної боротьби.
19. Традиція "філософії серця" в українській філософії (Г. Сковорода, М. Гоголь, П. Куліш, П. Юркевич).
20. Гуманістична філософія кінця ХІХ-ХХ ст. в Україні (П. Грабовський, Л. Українка, І. Франко).
21. Філософська думка української діаспори.
22. Новітній характер філософії Г. Сковороди.
23. Філософія лірики Лесі Українки.
24. Екзистенціальна спрямованість української філософії у творчості Лесі Українки, М. Гоголя, І. Франко.
25. Філософські погляди В. Соловйова і М. Бердяєва.
26. Розвиток української національної ідеї в Україні та за її межами.
27. Філософське усвідомлення військової організації українського суспільства.

28. Соціально-філософські аспекти військової теорії і практики в творах українських мислителів XIX-XX ст.
29. Буття світу і людини.
30. Розвиток філософських ідей про свідомість.
31. Свідомість і самосвідомість.
32. Свідомість і мова.
33. Людська свідомість, діяльність і творчість.
34. Співвідношення біологічного і соціального у походженні свідомості.
35. Соціальний час і простір як форма буття соціально-історичного процесу.
36. Концепція “осьового часу” К. Ясперса.
37. Філософські концепції простору-часу.
38. Просторово-часовий фактор у службовій діяльності і військовій справі.
39. Діалектика як теорія розвитку.
40. Діалектична суперечність як джерело розвитку.
41. Метафізика – альтернатива діалектики як теорії розвитку.
42. “Негативна” діалектика, її сутність і принципи.
43. Категорії діалектики як універсальні форми мислення.
44. Закони діалектики та їх прояв у суспільному бутті.
45. Основні принципи діалектики як системоутворюючі основи теорії.
46. Прояв законів діалектики у військовій справі.
47. Проблема критеріїв істини в сучасній філософії.
48. Наука як феномен культури.
49. Наука, новітні технології та майбутнє людства.
50. Технічна творчість у інформаційній сфері діяльності та її основні форми.
51. Логіка та інтуїція в діяльності фахівців Держспецзв’язку.
52. Специфіка проведення наукових досліджень в телекомунікаційній сфері.
53. Зміст і особливості військово-технічного пізнання.
54. Військова практика як різновид практики та основа військової науки.
55. Філософські засади природничих наук.
56. Народонаселення – умова і суб’єкт історичного процесу.
57. Демографічні проблеми сучасності.
58. Геополітика у минулому і сьогодні.
59. Природа і передумови існування людини.
60. Екологічні проблеми сучасності.
61. Теорія мальтузіанства.
62. Структура соціальної філософії.
63. Матеріальне та ідеальне в житті суспільства.
64. Специфіка соціального пізнання.
65. Предмет і основні питання соціальної філософії.
66. Соціальна безпека суспільства.
67. Соціальний простір і час – основні принципи розвитку.
68. Інформаційне суспільство та інформаційна безпека.
69. Теоретико-філософське підґрунтя концепції інформаційного суспільства та його ознаки.
70. Проблема критеріїв історичного прогресу у соціальній філософії.
71. Погляди на війну і мир в філософській думці.
72. Насильства в історії людства і теорія національної безпеки.
73. Глобальні загрози існуванню людства і глобальна безпека.
74. Війна та мир як стани суспільства.
75. Військова організація як соціальний інститут держави.
76. Функції військової організації в суспільстві.
77. Сутність і характер законів війни.
78. Геополітична концепція походження війн.

79. Україна в інституціях європейської безпеки.
80. Європейська безпека в умовах викликів глобалізації.
81. Глобальні загрози ХХІ століття.
82. Воєнна сила як інструмент глобального менеджменту.
83. Філософські концепції життя і смерті.
84. Людина і Всесвіт.
85. Теорія антропосоціогенезу.
86. Погляди на сенс людського життя у концепціях екзистенціальної філософії.
87. Евтаназія як філософське питання людської свободи.
88. Екзистенціальна безпека як проблема збереження існування людства.
89. Основні форми духовного освоєння світу та їх зміст.
90. Духовне життя суспільства його зміст і призначення.
91. Суспільна свідомість, її сутність, зміст і значення.
92. Форми суспільної свідомості, їх зміст і соціальні функції.
93. Українська духовна культура: діалектика національного і загальнолюдського.
94. Цінності суспільства: сутність, класифікація.
95. Культура і цивілізація як соціокультурне утворення.